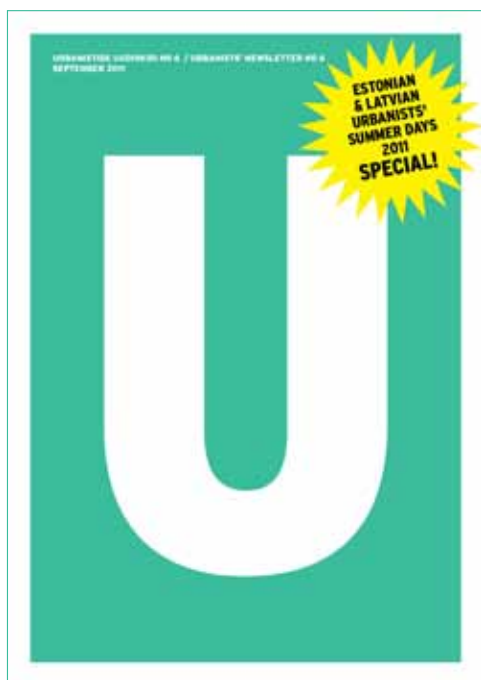




U #6

From now on U is collaborating with Mürileht, the journal for alternative culture. We hope that this union will bring forth many good urban ideas. **Ideas** are the main focus of the current issue – mainly inspired by the Estonian-Latvian Urbanists' Summer Days in Pärnumaa at Kabli seaside. Take a look at the ideas that sprang forth during the summer days from the newsletter's annex!

We promise to move towards a newsletter that is language-wise more understandable to our foreign friends. Until then you can look forward to the next issue of the Estonian Architectural Review MAJA, focusing on everything around buildings – networks, ideas and work methods. MAJA 3/2011 will be guest edited by Linnalabor.



Seekordse U-ga kaasas suvepäevade lisa!

Nüüdsest teeb U koostööd Mürilehega. Loodame, et sellest liidust sünnib häid linlikke ideid.

Ideed ongi selle U juhtmõtteks – inspireerituna Pärnumaal Kablis toimunud Eesti-Läti urbanistide suvepäevadest ning suviselt mõtlikest tekstidest, mis tegelevad avaliku ruumi kasutamisega, linnaruumi avamise ja kehtestamisega. "Uurijad on jõudnud linnaruumi" (loe: Lasnamäe pervele) ning urbanisti roll on ideid genereerida, koguda ja nende elluviimist tagant tõugata.

Omamoodi kontsentreeritud ideed hakkavad septembri ja oktoobri jooksul vihikutena ilmuma MAJA nr 3/2011 egijdi all. Linnalabori kaastööl ilmuv erinumber keskendub arhitektuuri ümbritsevatele võrgustikele, töömeetoditele ja ideedele.

Välisvaatleja

3 Who is an urbanist? –Tomomi Hayashi

Urbanistide võrgustumine

Augusti lõpus toimunud Eesti-Läti urbanistide suvepäevadest ja seal sündinud ideedest palusime kirjutada lõunanaabril. Uudiskirja vahel on kokkuvõtte suvepäevadel kõlanud koostööideedest.

4 The first ever Estonian-Latvian Urbanists' Summer Days in Kabli –Jonas Büchel

Lubage tutvustada

Uut koostööd Mürilehega alustab kirjatükk helisevast Tallinnast.

4 Isiklikult üldine. Üldiselt isiklik. Veel avastamata Tallinna helimaastik –Einike Leppik

Väliskorrespondendi veerg

6 Põhja-Inglismaa: teooria ja praktika –Triin Pitsi

Üritused

8 Toimunud, käimas ja tulemas
10 Avatud hoovid –Annika Tähepõld

12 **Uut lugemist**

13 **Linnafoto** –Tõnu Tunnel



Foto: Tõnu Tunnel

Välisvaatleja

WHO IS AN URBANIST?

Tomomi Hayashi, architect, HG arhitektuur

An urbanist is anybody who intervenes in urban space and solves or heals problems as a **doctor** would, rather than a fire fighter or a policeman.

Once we intervene, we shall try, with minimum intervention, to reveal the meaning of place, as well as achieving its maximum potential. A good analogy for this would be traditional **acupuncture treatment**, which pin-points the current of energy in the body and restores it to the correct level.

Through the LIFT 11 Urban Installations Festival I was further able to examine that which I had been thinking. Originally the installation on Linnahall was to be an 18 m high staircase in the middle of the roof. Being on higher level would provide an uplifting feeling similar to the experience when Linnahall was completed in 1980 and opened the view to the sea for the first time in Soviet era. Since the existing roof structure was not designed to carry any more loads, even a 4 m high staircase

would allow a maximum capacity of only ten people. That would require a 24 hour security control at the installation. This went against my concept, which was to let people climb freely and enjoy the view. I almost abandoned hope in realising my installation this year.

One morning I was standing at the top of Linnahall's stair on the seaside looking over the sea, when I noticed two backpackers approaching from the city side. After arriving to where I was standing, they shouted **"Yeah!"** before climbing down towards the Lindaline ferry terminal. Their excitement told me that this location was the very spot where my installation should be erected. I was assuming the large installation was necessary to compliment and compete with the scale of the building. I realised I had forgotten my belief on the "acupuncture treatment."

Looking back, I feel the finished installation achieved its maximum potential, even at a much smaller scale than the original. I had also discovered from my experience that to be a good urbanist is **to listen and observe**, for a good doctor will listen carefully to his patient before providing them with a solution.

THE FIRST EVER ESTONIAN- LATVIAN URBANISTS' SUMMER DAYS IN KABLI

Jonas Büchel, bb², Riga

This article is excessively exuberant, but sometimes you should **declare your love**, your love **for a wonderful moment**, shouldn't you?

Imagine all the people, imagine all younger and older friends, colleagues, lovers, imagine all the experts, scientists, activists, lecturers, students, imagine all the needs and interests, imagine all the intensity of knowledge exchange in a productive, exciting and fantastically moderated workshop. And then imagine all the fun and lust for a fantastic party and its dance floor.

Just imagine you've been there, on August 20th and 21st, in Kabli, Estonia – at the first ice-breaking Estonian-Latvian Urbanists' Summer Days. You would have sensed a vibrant atmosphere of urbanism near the sea, maybe you even would have caught a string of a community action-plan or a city planning idea in the air.

The **list of ideas** reads itself as the 'what is what' on the scene of Baltic urban interests, problems, challenges and solutions, ranging from urban (face-)gardening over children & urbanism, effective PR and media work, virtual (web-platform) and physical (urban institute) networking, enhanced participation techniques in planning and developments towards mapping urban wasteland.

The **targets** are all-inclusive, taking into consideration that every currently relevant issue has been tackled, providing the most optimal and certainly detailed insight for further actions. The following workshops and the reliability of planning and designing, either beforehand or during the weekend proves that many of the topics will have the

potential to be implemented in practice.

Urban life after the Estonian-Latvian Summer Days offers all possible actors – whether they're working on a better tool to 'get urban', to encourage decision makers and planners to use the already existing as well as upcoming toolkits in order to improve life in the neighbourhoods and communities of remote cities or agglomerations – a platform for action. A virtual (and practical) hub of knowledge has been delivered, the baby of the **Baltic urbanism** movement named "Urban Action" has been born. Lets build this 'house' as an urban garden, our small and joyful green where we have the chance to participate and exchange ideas – Baltic playground of urbanism.

A dream came true... Yes, but we have to follow up on this dream, consequently have to work on the proposed issues, continue to support that kind of urban culture that gives also the marginalized inhabitants of Baltic settlements chance for social inclusion and participation that allows to talk about their dreams the same way as articulating human needs.

We all have the responsibility to deliver more communication, more dialogue, but most of all to start to listen to the words of cities, the whisper of the darker side of our settlements. **We need communication beyond fancy social media tools and already engaged neighbours** – we, the so-called experts and activists, have to prove our abilities... now!

All partners have the will to move forward, to catch the right moment at the right place, to start a movement that has an excellent potential to shake the cities and to spread further on to the south – Estonian-Latvian-Lithuanian summer meeting in 2012!

Read about the co-operation ideas from the newsletter's annex!

Lubage tutvustada!

TALLINNA AVASTAMATA HELIMAASTIK

Einike Leppik, EMTA audiovisuaalne kompositsioon

Mõned päevad tagasi leisin päikeselisel pärastlõunal *siesta*-meeleolus oma Kalamaja kodu



Foto: Tõnu Tunnel



voodil. Aken oli lahti ja sealt kostus kõrvatänavast tulevat kaootilist liiklusrüüa ning üksikuid lausekatkeid meie majast möödujate vestlustest. Selle igapäevase rutiinse müra taustal kuulsin ma tasast **kaselehtede sahinat** tuules. Tol hetkel eristus see kõigest ümbritsevast ja miskipärast meenus mulle hoopis teist, juba minevikuks saanud realsust teises riigis. Oma atmosfäärilt eelpool kirjeldatud hetkele lähedane mälu pilt ei viinud mind mõtteis kuhugi mujale, vaid pigem kinnistas olevikku ja nende kaselehtede sahinat. Selles helis oli minu jaoks **Tallinna tunnel** sama palju kui kriuksuvate trammide kolinas või sadamasse saabuvate laevade signaalhüüetes.

Igal linnal on omad koheselt märgatavad ja meelejäävad helid, see on osa kohaspetsiifikast ja samas tekitab tuttav helimaastik kuulajas turvatunde. Seda kõike muidugi ainult juhul, kui need helid püsivad ajas äratuntavatena ja neid säilitatakse teadlikult miljööväärtusena. Selliste paikade avastamise ja esile toomisega Tallinnas tegelesid erinevatest riikidest pärit kunstnikud juuli alguses toimunud festivalil **Tuned City**. Seitsme päeva jooksul toimusid mitmed kontserdid, *performance*'id, loengud ja töötoad. Festivali programm oli põhjalik ning eksperimentaalse helikunsti ja *sound art*'i tipud olid kohal, vabas ja sõbralikus õhkkonnas lausa käega katsutavad. Aga miski oli siiski puudu. Kohalik publik.

Pean tunnustama, et ei veetnud minagi

kõiki neid päevi linna häälestamise rütmis, aga siiski selgelt jäi silma, et festivalil osalejad ise moodustasid publikust enamiku ning eesti kunstnikke, heliloojaid ja muusikuid oli nii tegijate kui publiku seas väga vähe. Ka korraldajad ise mainisid, et veenda kohalikke projektis osalema oli pigem keeruline ja initsiatiivi koostööks raske leida. Ühest küljest on **sound art**'i näol tõepoolest tegemist kunsti ja muusika piirialaga, kaasaegse kunsti perifeeriaga, mis arvatavasti isegi enamiku kunstnike ja muusikute jaoks tundmatu dimensioon. Paljusid sedalaadi üritusi on keeruline liigitada, on see siis kontsert, etendus, *performance* või näitus või hoopis midagi muud. Ja isegi kui nimetamine polegi alati see kõige olulisem, siis Tuned City puhul lahkusin minagi mitmel korral kontserdisaalist kummalise sisemise segadusega. Nähtused võivad eksisteerida iseeneses sellistena nagu nad on, neid polegi vaja liigitada, aga sellisel juhul peaksid nad suutma oma olemusega terviklikult täita selle aegruumi, millesse publik on viidud. Nii mõnelgi kontserdil tabas kõrv väga huvitavaid fragmente, kuid need polnud piisavad tervikliku ja mõjuva helikogemuse loomiseks.

Loe edasi värskest Mürilehest (lk 27).

PÕHJA- INGLISMAA: TEOORIA JA PRAKTIKA

Triin Pitsi, EKA urbanistika magistrant

Inglismaa veidrustest – kahest kraanist, vasakpoolsest liiklusest ja topeltbussidest – ei hakka rääkima. Tutvustan hoopis piirkonda, mida lühidalt põhjaks nimetatakse ja kus mul oli au veeta urbanistlik praktika-aasta, töötades **Kirklees'i vallavalitsuses** (Kirklees Council).

Maailma esimene industriaallinn Manchester. Skandinaavia juurtega York. Kivisõe minevikuga Newcastle. Sadamalinn Liverpool. Metall- ja terasetööstusega kasvanud Sheffield. Lisaks veel endised kangatööstuskeskused Leeds, Huddersfield, Bradford jt. Neil kõigil on oma lugu, kuid kokkupanduna on tegu põneva post-industriaalse linnadekogumiga, kus on omajagu head ja halba, millest õppida.

Põhi moodustab omaette ajaloolise, aga võib ka öelda, et kultuurilise ja majandusliku ruumi. Regionaalpoliitiliselt on Lõuna-Inglismaa, eriti Londoni ümbrus, edasiarenenum ja jõukam. Kui Eestis on kasutusel termin Teine Eesti, siis võiks Põhja-Inglismaad nimetada **Teiseks Inglismaaks**, sest just seal on saareriigi kõige vaesemad ja mahajäänud piirkonnad. Põhja-Inglismaa oma räämas linnade ja sotsiaalsetest probleemidest räsitud inimestega tekitab kohati tunde, justkui polekski tegu Euroopa ühe jõukaima riigi territooriumiga. Põhi esindab töölisklassi kultuuri ning kõike industriaalset. See ei avaldu pelgalt linnaehituses, vaid on mentaliteet, mis on sügavalt juurdunud kogukondadesse ja inimeste olemusse. Ometi peitub raskes minevikus ja tänases arenguprobleemaatikas Põhja-Inglismaa võlu.

Igasugused eelarvekärped on põhjas valusamalt tunda kui mujal, sest Põhja-Inglismaa sõltub erinevatest riiklikest toetusrahadest ja programmidest. Sarnaselt Ida-Euroopale on sealsel tööturul väga suur osa riigisektori töökohtadel, mille arvu nüüd oluliselt vähendatakse. Augusti alguses toimunud **tänavarahutused** on märk sellest, et Inglise suurlinnades eksisteerib teravaid probleeme, millest osa on seotud vaesuse ja ebatervete linnaplaneerimisotsustega. Londonist alguse

saanud märul kandus edasi Põhja-Inglismaale, mis on selle piirkonna senise edasiarengu taustal samm tagasi. Inglismaa on riik, kus sotsiaalne mobiilsus on arenenud maadest kõige madalam. Tänavarahutused ehk "**postiindeksisõjad**", nagu neid on hakatud kutsuma, seostuvad klassidesse kuulumisega: tihtipeale määrab klass, kuhu inimene on sündinud, positsiooni terveks eluks ja määratleb sellega seoses ka teatud linnaosad või isegi linnad. Kahjuks ei ole sellele kõigele lihtsat ja kiiret lahendust. Aga vähemalt on toimunud sündmused toonud esile diskussiooni Inglise ja muu maailma linnade arenemise fundamentaalsetest küsimustest.

Kõige olulisem, mida Inglise planeerimismaailmast õppida, on see, kuidas linnauuendusprojektides pannakse füüsilise arenduse kõrval **suurt rõhku kogukonna arendamisele**. Püütakse luua võimalusi inimeste võimalikult mitmekesiseks kaasamiseks, et tekiks olukord, kus inimesed saaksid oma linna n-õ investeerima hakata. Linnaametniku roll on koordineerimine ja nn lekete, kust needsamad investeeringud võiksid välja voolata, vältimine. Inglismaa üks alustala on kogukonnakontrollile toetuv riik. Võõrandumine oma naabruskonnast või kogukonnaühisuse puudumine tähendab ka vastutuse kadumist. Oma kodukohaga seotud vastutus on aga igasuguse hea elukeskkonna tekkimise eelduseks.

Kuna kogukonnad on väga multikultuursed, siis on planeerijad silmitsi üpris keeruliste, tihti usulistest erinevustest tulenevate probleemidega, mis paraku kanduvad ka linnaplaneerimisse ning võivad oluliselt linna arengut pidurdada. Võib öelda, et ühe linna hea käekäik võib Inglismaal kujuneda oluliseks julgeolekuküsimuseks terve riigi jaoks.

Erinevate projektide raames on tugevalt läbipõimunud ka **koostöö ametnike ja teadlaste vahel**. Akadeemilistele uurimustöödele rajatud projekte peetakse usaldusväärsemateks, koostöö kohalike ülikoolide ja linnavalitsuse vahel on muljetavaldavalt tihe. Kirklees'i omavalitsus on eesrindlik nii jätkusuutlike keskkonnaprojektide kui ka innovatiivsete arenduste poolest. Prioriteedina domineerivad loomeettevõtted ja loovad linnaarenduspoliitikad. Kirklees'i haldusalas asuv Huddersfield Media Centre on üks edukamaid loomeinkubaatoreid. Omavalitsusel on tihedad sidemed selliste kuulsate linnateadlastega nagu Charles Landry ja Phil Wood, kes on Huddersfieldi ka korduvalt hea loomelinna näiteks toonud.

Tühje kaubanduspinde võetakse kasutusele alternatiivseteks tegevusteks nagu ekspromptrestoranid, käsitööklubid, ajutised turud. Omavalitsuse initsiatiivil püütakse tühjana seisvatele hoonetele anda mõistlik uuskasutus, millega saaks kogukonna tegevust aktiveerida ning erinevaid osapooli liita. Üldiselt on planeeringute koostamisel ja muutmisel linna ja linnakodaniku huvid rohkem kaitstud kui erafirmade omad.



Seeria Holes/Wholes. **Tõnu Tunnel**

Põhjainglasi iseloomustab tugev seotus oma linnadega, palju räägitakse **kodulinna** üle uhkuse tundmisest. Samal ajal tugineb põhja identiteet vastandumisel: piirkonda on alati ilmestanud linnadevaheline rivaalitsemine, mis on tegelikult üheks edasiviivaks jõuks. Soov erineda ja naabritest sammu võrra ees olla kajastub selgelt eri paikade linnaehituses ning uhkes arhitektuuris.

Põhja-Inglismaa regeneratsiooni laine algas tegelikult alles 1990ndatel. Põhi on endiselt linnauuenduste alguses ning nagu Tallinngi, vajab suuri rahalisi investeeringuid, kuid samas ka lahendusi, mida ainult rahaga ei tekita. **Manchester**i eduka linnauuenduse aluseks peetakse paljuski kandideerimist olümpialinnaks ning hilisemat Briti Rahvaste Ühenduse Mängude korraldamist. Need olid linnaarengu seisukohalt olulised verstapostid, millega Manchester oma staatust tõstis, eriti linlaste endi hulgas. **Tallinnal** on kultuuripealinna tiitliga antud sarnaselt kõik võimalused end erinevatel tasanditel reddefineerida, kui suudetakse maksimaalselt ära kasutada kultuuripealinnaga kaasnevat tuntust, pakkuda kultuuripealinnalt oodatavat kvaliteeti ja kui tallinlased ise hakkaksid oma linna üle rohkem uhkust tunda.

Enne Põhja-Inglismaale minekut ei osanud ma õieti aimata, millisesse linnakeskkonda ma satun ja kuivõrd see võib muuta mu maailmapilti. Üha enam hakkab ümber hindama linnakeskkonna väärtusi. Põhja-Inglismaal ei ole kõik ilus esmapilgul nähtav

ja mõistetav, aga ometi on seal palju väärtuslikku, millest õppust võtta. Näiteks see, kuidas halvalt stardipositsioonilt ja väheste vahenditega luua uut, paremat linnakeskkonda. Põhja-Inglise linnad pakuvad urbanistikast huvitatutele rohkem avastamisrõõmu kui mistahes muu piirkond Lääne-Euroopas just seetõttu, et seal ei ole kõik veel "valmis".

ÜRITUSED

TULEMAS

3. - 4. september

Uue Maailma tänavafestival 2011: "Aed tuleb tänavale!"

Juba viiendat aastat toimuv tänavafestival on Uue Maailma asumi tähtsündmus. Küllastajale tähendab tänavafestival muusikat, kunsti, turge, tänavakohvikuid, mängu, töötubasid, sporti ja lihtsalt mõnusat olemist rahulikus kesklinnaasumis. Uue Maailma tänavafestival näitab, et ka linnakeskkonnas võivad valitseda sõbralikud suhted. Anonüümsest linnadžunglist elamisväärsse kodukandini viib vaid naabrile öeldud "Tere!". Lisainfo: www.uusmaailm.ee Linnalabor viib tänavafestivalil läbi **Uue Maailma maastikumängu** ning pakub silmailu, kõhunaudingut ja lugemisrõõmu **tänavakohvikuga "Söödav linn"**. Maastikumängu lehed saadaval ja raamat "Söödav linn I" soetatav kohvikulauast aadressil Koidu 80. Lisainfo maastikumängu kohta: <http://avalikruum.linnalabor.ee/maastikum2ng>

8. - 11. september

Tallinna arhitektuuribiennaal (TAB)

Tallinna Arhitektuuribiennaal on uus arhitektuuri ja linnaplaneerimise foorum, mis jätkab Põhjamaade arhitektuuritriennaali traditsioone, kuid teeb seda uues ja värskes vormis. Esimene TAB keskendub arhitektuuri, maastikuarhitektuuri ja urbanismi teemaderingile, mille võtab kokku rahvusvaheline nimetus **Landscape Urbanism** ehk maastikuurbanism. Maastikulise urbanismi kui hübriidnähtuse üks ülesanne võiks olla looduslike struktuuride ja seaduspärasuste kaudu aidata paremini mõista, kuidas kujunevad ja arenevad eluskooslused, milleks tinglikult on ka linnad. TAB koosneb kolmest põhiüritusest: sümposium "Landscape Urbanism - Maastikuurbanism" (kuraator Katrin Koov), peanäitus 11FLIRTS (kuraator Villem Tomiste) ning visioonivõistlus STREET 2020. www.tab.ee

8. - 11. september

Ökomäss Telliskivi loomelinnakus

Säästva Renoveerimise Infokeskuse korraldataval festivalil mässatakse ületarbimise vastu ja tõstetakse taas ausse naturaalsed ehitusmaterjalid. Töötubade, messi, kirbuturu ja antiigilaadale lisaks toimub 9. septembril seminar "Ajatu arhitektuur, ökomaterjalid ja linnaruum". Kõigest lähemalt: www.renoveeri.net

11. - 14. september

Kongress "Elamumajanduse ja planeerimise mõju majanduskeskkonnale"

KredExi korraldatavale konverentsile tulevad

esinema Euroopa tippspetsialistid, kes kajastavad erinevaid elamumajandust ja linnaplaneerimist puudutavaid teemasid, nagu nt Euroopa Liidu suundumused hoonete energiasäästul, investeerimisvõimalused, jätkusuutlike linnade ruumilise planeerimise edufaktorid, Saksamaa kogemus eluhoonete ümberehitamisel ja finantseerimisel. Lisainfo: www.kredex.ee/2663

15. september

Konverents "Kaasaegsed ökolinnad" Eesti Maaülikoolis

Keskonnafestivali Rohevik raames toimuv konverents otsib vastuseid sellistele küsimustele nagu kas kaasaegseid keskkonnaaenulikke linnasid on võimalik säästlikult ökolinnadeks kujundada, kuidas Eesti riik toetab loovat, säästlikku ja kõikidele inimestele ligipääsetava linnaruumi kujundamist, kas ökolinn on arhitektile unistus või õudusunenägu ning kas elektriauto ja säästev transport on tasuv investeering. Lisainfo: keskkonnafestival.ee/en

13. - 16. september

Ruumilise planeerimise täiendõppekursused TÜ Pärnu kolledžis

13. septembril alustav "**Ruumilise planeerimise baaskursus**" pakub laialdasi teoreetilisi ja praktilisi teadmisi kohaliku arengu tulemuslikumaks kavandamiseks.

14. septembril alustav "Ruumilise planeerimise jätkukursus – kultuuriline ja looduskeskkond"

toimub Eesti planeerimisõppekavade arendamise projekti raames ning pakub süvenemiseks seni vähe käsitlemist leidnud, kuid praktikas oluliseks kujunenud loodus- ja kultuuriteemasid. Kursuste ajakava ja registreerimisinfot vt TÜ Pärnu Kolledži kodulehelt.

16. - 25. november

Euroopa Innovatsioonifestival IF... ja Disainiöö

Kuuenda disainifestivali programm on Euroopa kultuuripealinnale kohaselt mahukas: mitmed konverentsid-töötoad, nende seas koostöös Innovatsioonikeskus InnoEurope'iga toimuv **InnoEstonia 2011 konverents**, mis keskendub innovatsioonile hariduses ja **teenuste disaini konverents "Services of Tomorrow – What's Next?"** koostöös Tallinna ja Lahti Ülikoolidega. Paljud festivaliüritused toimuvad linnaruumis – näiteks toimub Rotermanni kvartalis Dominik Lejmani videoinstallatsioon *Plural Aesthetics of a Risk-based Society*; koostöös Valgusfestivaliga saab näha linnatänavatel Valgusmaania gerilja-aktsiooni; bussiterminalis üllatab möödujaid Austria graafilise disaini väljapanek. Linna keskele väljakule püstitatakse **Gulliver Map** – hiigelsuurele Tallinna kaardile saavad linnakodanikud märkida oma meeliskohti ja takistusi. Lisainfo: www.disainioo.ee

2. - 4. november

Rahvusvaheline maastikuarhitektuuri kongress „Mind the Gap. Landscapes for a New Era“

Sügisel Tallinnas toimuvale rahvusvahelisele maastikuarhitektuuri kongressile „Mind the Gap. Landscapes for a New Era“ tulevad esinema **Jan Gehl, Mary Bowman ja Elias Torres**. Kongressi korraldab Eesti Maastikuarhitektide Liit. Jan Gehl on mitmete auhindadega pärjatud linnauurija, kelle raamatud on iga avalikust ruumist huvitava inimese lugemisvaras. Mary Bowman on juba aastaid juhtinud maastikuarhitektuuri bürood Gustafson Porter, mille tööd on pälvinud laialdast tunnustust üle maailma. Elias Torres on loovmõtteleja ja arhitekt, kes on viimaste kümnendite jooksul köitnud tähelepanu väga eriilmeliste töödega alustades detailsest tänavamööblist ning lõpetades ulatuslike linnaruumi kujundusprojektidega. Kongressi teemad tõstatavad arutelu kitsaskohtadest linnastruktuuris, elu- ja elamiskvaliteedist ning võimalikest lähenemismeetoditest muutmaks linnaruumi korraldust puudutavaid otsuseid. Kongressi eesmärgiks on mõtestada, kuidas käsitleda ja luua uut kvaliteetset ruumi – maastikku – ning kuidas parandada meie elukeskkonda, defineerida ja analüüsida kaasaegseid eluviise. Kõigest täpsemalt: www.efla2011.com

KÄIMAS

1. august - 18. september

Avatud Ateljeed

2011. aasta hilissuve viiel pühapäeval avavad Tallinna eri linnaosades elavad kunstnikud ja disainerid oma väravad ja ukсед, et tutvustada ja anda ülevaade Tallinnas elavast ja tegutsevast eripalgelisest kunstnikkonnast ja disaineritest ilma kriitiku, kuraatori või galeristi eelneva valikuta. Ateljeed avanevad vaid viiel korral, igal pühapäeval erinevas linnajaos. Eesmärk on teha kunst nähtavaks ka linna kõrvalisemates piirkondades ning anda põhjus seal jalutamiseks.

21. augustil - Vanalinn

28. augustil - Kesklinn / Kristiine / Haabersti

4. septembril - Nõmme

11. septembril - Kesklinn / Kadrioru / Haabneeme

18. septembril - Kalamaja / Kopli / Pelgulinn

Lisainfo: <http://ateljeed.com>

mai - september

Kalamaja Avatud Hoovid

25. mail Tantsuhoov, Graniidi tn 1

15. juunil Teatrihoov, Valgevase tn 18

27. juulil Muusikahoov, Tööstuse tn 9

17. augustil Kinohoov, Kungla tn 43

7. septembril kell 19-23 Tsirkusehoov, Kopli tn 18

21. septembril Laadahoov, Salme tn 51

Vaata ka: www.avatudhoovid.ee

juuli - oktoober

LIFT11: Audiotuur

Audiotuur tutvustab Roosikrantsi tänava näitel ühte iseloomulikku arhitektuurset ruumi Tallinnas, tõstes ükshaaval esile tänavat loovad elemendid, neile osutades ning neid selgitades-põhjendades. Tänavaruumi audiotuur on tasuta. Helifailid lae alla www.lift11.ee, võta kaasa failidega pleier ja mine Roosikrantsi tänavale jalutama. Tehnikat koos failidega saab laenutada ka Tallinna Noorte Infokeskusest Vabaduse väljaku tunnelist.

TOIMUNUD

30. - 31. august

Workshop "Aeg-ruum-heli: uurides muusika ja arhitektuuri vastastikmõju"

Wentworth Institute of Technology ja Eesti Kunstiakadeemia arhitektuuriteaduskonna tudengite workshop heli ja ruumi vahekordadest. Juhendasid arhitektid John Stephen Ellis ja Rolf Backmann ning pianistid Jung Mi Lee ja Jon Sakata. Workshop on osa sarjast, millega käiakse Oslos, Stockholmis, Tallinnas, Helsingis ja Berliinis; workshopiga kaasnes **kontsert** ajaloomuuseumi suures saalis 31. augustil.

28. - 30. august

Camera Obscura Tallinna fotokuu raames Vabaduse väljakul

Camera obscura ehk pime kamber on kaamera elusuurune mudel, mille sisemuses on võimalik imetleda Vabaduse väljaku überpööratud panoraami. Pimekambri publiku ette toomise eesmärk oli tutvustada fotokujutise tekkimise fenomeni ja pakkuda vaatamängu. Autoriks Ats Parve (Kadarik Tüür Arhitektid).

22. - 23. august

Töörühm "Eesti linnad ja elukeskkonnad" sotsiaalteadlaste aastakonverentsil Tallinna Ülikoolis

Professor Katrin Paadami ja Helen Sooväli-Seppingu juhitud töörühmas käsitleti Eesti linnades toimunud muutuseid, uudseid linnakeskkonna ruumilahendusi, elamis-, tarbimis- ja tootmisruume, suhestumist avaliku ja privaatse ruumiga. Ühe esinejana rääkis **Teele Pehk Linnalaborist** ruumilisest planeerimisest ja kogukonnaplaneerimisest võimalikkusest Eestis. Internetis on võimalik tutvuda konverentsi ettekannete teesidega ja Teele Pehki ettekandega "Kogukonnaplaneerimise võimalikkusest".

20. - 21. august

Eesti-Läti urbanistide suvepäevad

loe Jonas Bücheli järelkaja (lk 4) ja vaata U6 lisa!



Seeria Holes/Wholes. **Tõnu Tunnel**

9. - 21. august

Tänavakunsti objekt KONT 2011

Kahe nädala jooksul töötasid Tallinnas Kalasadamas kaheksa merekonteineri kallal kaheksa kunstnikku. Valmis installatsioon, mis hakkab hiljem üksikutel konteineritel mööda maailma edasi rändama. Konteineritel ja konteineritega tegelesid staažikad grafitilegendid ja uued lootustandvad kunstitegijaid Itaaliast, Brasiiliast, Prantsusmaalt, Poolast ja Eestist. Projekti KONT korraldasid kunstnik ja kunstikorraldaja Jaanika Okk, disainerid-kunstnikud Uku Sepsivart, Carl-Robert Kagge, Uku-Kristjan Küttis ning Kumu kunstimuuseumi kuraator Maria-Kristiina Soomre. Projekti arhitektiks oli Ott Kadarik.

21. juuli - 7. august

Paco Ulmani näitus "Tallinn-Helsingi-Stockholm"

Näitusel Tallinna Linnagaleriis eksponeeris arhitekt Paco Ulman foto-seeriat, mis kujutab Tallinn-Helsingi-Stockholmi liinidel sõitvate laevade interjööre ajal, mil need on rahvast tühjenenud ja paljastanud oma küütleva kommertslikkuse. Kunstniku eesmärgiks on visuaalselt mõtestada meile liigagi tuttav keskkond, mida on millegipärast kohalikus kultuuriruumis vähe käsitletud.

15. juuli

Kultuurikatla, Linnahalli ja mere vahelise ala planeeringu arutelu

Juba poolteist aastat tagasi sai Kultuurikatla ja

Tallinna kultuuriväärtuste ameti initsiatiivil alguse Kultuurikatla, Linnahalli ja mere vahelise ala detailplaneeringu ruumilise lahenduse otsimine koostöös planeeringu autorite, arhitektuuribüroo Kosmose ja planeerimisettevõtte K-Projektiga. Planeeringut tutvustasid AB Kosmose arhitekt Villem Tomiste ning K-Projekti esindaja Tarmo Siimsaare, millele järgnes avatud diskussioon. Osa võtsid ka Tallinna abilinnapea Taavi Aas ning Tallinna linnaplaneerimisameti spetsialistid. Internetis on saadaval väike ülevaade joonistest.

11. juuli - 22. juuli

European Capital in Cinema: from Brussels to Tallinn

Tallinna Ülikooli suvekooli kahepäevase kursusel tegeleti linnade ja pealinnade representatsioonidega filmis. Kursus toimus koostöös Brüsseli filmiakadeemiaga

28. juuni - 7. juuli

Tuned City töötoad

The Tuned City workshops offered the possibility to work with really excellent people and topics. Anyone with an interest in sound, architecture, public space, site-specific interventions was welcome to join. As a great deal of our experience with the sonic effects of architecture and cityscapes is subjective, Tuned City has always focused on direct, participatory situations to explore these

effects. Through a combined program of soundwalks, listening exercises, recording sessions, site-specific actions and sound mapping projects, the tuned city workshops have involved scores of people dedicated to examining and cataloging their own, unique sonic relationships with the city of Tallinn. Lisainfo: www.tunedcity.net

28. juuni - 3. juuli City Sounds Concerts: Ici-Même (Grenoble, F)

4. juuli Methaphones workshop: Unsworn Telecom (Stockholm, SE)

4. juuli 12-tone filter: eyland 07, René Rissland, Jürgen Lehmeier (Nürnberg, D)

5. juuli Tuning the City: Mads Bech Paluszewski (Copenhagen, DK)

7. juuli Framework radio: documentation and productions

SÜNDMUSTE- SARI "KALA- MAJA AVATUD HOOVID"

Annika Tähepõld, EKA urbanistika magistrant, hoovisarja üks korraldajatest

Sel suvel maal käies hämmastas mind, kuidas naabrilapsed nii muuseas meie aeda jooksid ja puude otsas turnima hakkasid. Sealjuures ei lasknud nad endid meie kohalolust vähimatki häirida. Vaatasime emaga laste mängu pealt ning arutasime, et kakskümmend aastat tagasi oli selline hoovitungimine täiesti tavaline. Mina isegi käisin pidevalt naabritädi tüütamas. Tol ajal polnud aedu ega väravaid, linnas olid piirideks hekid, maal põllud ning kui tundsid kombeid ja kella, võisid naabrilastega mängida.

Pärast nõukogude režiimi langemist on inimesed tegelenud kiivalt oma omandi kaitsmise ja territooriumi piiritlemisega. Arvatakse, et lukustatud värav ja kaamera loob turvatunde. Tegelikult on turvalisuse lakmuseks just need asumid, kus pole veel koodiga välisuksi ja väravad käivad haagist lahti. Nendes majades on alati mõni naaber kodus ja akna peal piilumas. Tean Kalamajas vähemalt ühte sellist hoovikompleksi, mis muidu on linnakeskkonnast kõrgete aedadega eraldatud, kuid kus seespool kuulub alatasa laste kisa ja madinat. Mäng ühest hoovist teise käib üle garaažikatuse, mis on ühtlasi ainus „värav“ naabrite kõrgete aedade vahel.

Kalamaja Avatud Hoovide sarja peamiseks sooviks ongi hoove ja neis toimuvat korraaks kõigiga jagada. Näidata linna- ja majaanikule, kui palju ilu ja rõõmu võib üks väike hoov pakkuda. Sündmustesarja idee sündis Maris Kerge, Mailis Timmi ja Triin Talki eestvedamisel, inspireerituna Boheemi menukatest hoovipidudest ning Kärkla aiakohvikute päevast. Just seetõttu, et Kalamaja agulimiljöö väärtust ei kujunda ainult vanad pitsdekooriga puitmajad, vaid samamoodi nende vahele jäävad suured varjatud hoovid ja lopsakad aiad, mis on täna kahjuks linnaelanike silme eest kõrgete aedade taha peidetud.

Tallinnas toimub peaaegu igal tunnil midagi, raske on teha valikuid ja tihtipeale sumbuvad väga head kultuurisündmused üldisesse kultuurimürasse. Seda enam on imekspandav, et kogu selle kultuuritolmu sees on inimesed kuulnud ning leidnud aja külastada ka avatud hoove. Tundub, et inimesi võib lisaks uudsusele, mida iga hoov pakub, ka intiimsus, mida see koht loob. Tuttavad näod, kellega saab sundimatult vestelda ning keda on kerge rahvahulgast üles leida. Lapsed, kellel on põnev teise pere liivakastis mängida. Vanemad inimesed, kes ei armasta massiüritusi ja ei taha kodust kaugele minna.

Üks väga hea indikaator hindamaks sündmuse õnnestumist lisaks külastajate soojale vastukajale on majaanike suhtumine. Kui alguses oli keeruline leida kalamajalasi, kes oleksid nõus lahkelt oma aeda sadadele inimestele avama, siis nüüd oleme neilt kiita saanud. Muusikahoovist käis läbi üle poole tuhande inimese ning muru oli kõikjal tallatud,



foto: Tarmo Tähepõld

sellejupolest teretasid naabrid meid naeratuse saatel järgmisel hommikul ning üks vanem daam tahtis meile lausa kuldmedalit kinkida. Kui küsisin ühelt külastajalt, miks talle meeldib avatud hoovides käia, siis ta vastas: „Sellepärast, et ma tean, et sinna tulevad ainult need inimesed, kellele see läheb korda“.

Kalamaja Avatud Hoovide sündmustesarjast on jäänud veel kaks hoovi. Tsirkusehoov 7. septembril Kopli 18 hoovis ning laadahoov 21. septembril Salme 51 õue peal. Laadahoovis võtame sündmustesarja kokku ning arutame, kuidas edasi.

LUGEMIST

MEEDIA

Margit Mutso / Sirp 26.08.2011

"Tallinna rannaala visioonid: IV Tallinna Olümpia Purjespordi Keskus Pirital"

Intervjuu Irina Rauaga.

Rasmus Tamme / Sirp 26.08.2011

"Tallinna rannaala visioonid: V Noblessneri sadama (Peetri sadama) arenduskava"

Sadama-ala arhitektuurivõistlusest, koostatavast detailplaneeringust ja avaliku ruumi lahenduste loomisest.

Martti Preem / Sirp 19.08.2011

"Vabaduse väljak I"

"Iseseisvuse taastamise kahekümnenda aastapäeva eel on õige hetk heita veel kord pilk ruumile, mis loodud vabadusele mõeldes."

Riin Alatalu / Sirp 19.08.2011

"Kas pärand kuulub rahvale, riigile või maailmale?"

Arutus pärandist arusaamise, pärandi säilitamise vastutuse ja UNESCO nimekirja kui poliitilise tööriista üle.

Villem Tomiste / Eesti Päevaleht 18.08.2011

"Autoteed olgu kitsamad"

"Tänavad pole loodud teenima mitte autot, vaid inimest."

Villem Tomiste / Sirp 12.08.2011

"Tallinna rannaala visioonid: I Männi allee"

Tallinna veeääre palistamisest männipuudega.

Rasmus Tamme / Sirp 12.08.2011

"Tallinna rannaala visioonid: II Paljassaare sadam"

Paljassaare sadama struktuurplaani kontseptsioonist.

Ivar Lubjak, Maria Pukk / Sirp 12.08.2011

"Tallinna rannaala visioonid: III Kuidas kirjeldada olematut kohta? Lennusadam ja Patarei, justiitspaleest rääkimata"

Villem Tomiste, Carl-Dag Lige / Sirp 12.08.2011

"TAB ehk I Tallinna arhitektuuriennaal"

TABi tagasitulekust uues kuues.

Kaarel Tarand / Sirp 05.08.2011

"Kohtla-Järve lõpetamine"

Mahukas artikkel linnastumisest, Eesti haldusreformimatuses, elurikastest linnadest (Jane Jacobs), hääbuvatest Ida-Viru linnadest ja muust.

Margit Aule / Sirp 29.07.2011

"Linnainstallatsioonide festival Tallinnas 2011 ehk LIFT11"

Kriitiliselt festivali korraldusest ja igast valminud installatsioonist eraldi.

Harri Kivilo / Postimees 25.07.2011

"Kuhu Tallinna edasi ehitada?"

Kultuurväärtusest linnaplaneeringute puhul.

Eesti Päevaleht 22.07.2011

"Tallinna suur traagika on arenguvisioni puudumine"

Intervjuu Madle Lippusega.

Reio Avaste / 22.07.2011

"Mis on Tallinna planeeringu mõte?"

Üldplaneeringu mõttest Hipodroomi-juhtumi valguses.

Taavi Aas / Delfi 19.07.2011

"Hipodroomi planeering nagu Vabadussammas"

Juriidiliselt korrektsest Hipodroomi planeeringust ja volikogu kehtestamisotsuse tagamaadest.

Teele Pehk / PULSS juuli 2011

"Teekond mere äärde"

Tallinnast kui merelinnast ja rannaalale planeeritud arendusprojektidest.

LINNAFOTO

Tõnu Tunnel, fotograaf

Holes/Wholes

Projekt *Holes/Wholes* on pisut nostalgiline ja muretsev kõrvaltvaataja pilk Tallinna linna- planeerimisele. Omaniku poolt hooleta jäetud lagunenuid puitmajad lammutatakse, seades ohtu rajooni terviku ja miljöö säilimine. Olen aegamööda jälginud, kuidas varasemalt puitmajade all olnud tühjad krundid mattuvad keskpäraste, pigem ajutiste lahendustena loodud valdavalt näotu

uudisarhitektuuri alla või moonduvad lihtsalt parklateks, selle asemel et neid restaureerida. Pildistan neid tühje krunde üles ja joonistan neile peale varem eksisteerinud hoonemahte, millelaadseid sinna enam suure tõenäosusega ei tule. Maju ja miljöötervikut jäävad meenutama jooned fotol...

Ideaallinnad

Väike maaliseeria "Ideaallinnad" kätkeb endas utoopilisi arendusi linnaplaneerimise teemadel, võttes aluseks omal ajal auhinnatud ja maailmakuulsa Õismäe mikrorajooni ning mõned tolle aja ideoloogiliselt laetud ikoonilised isikud.



Sarjast *Ideaallinnad*. **Tõnu Tunnel**

